บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องความรู้และความเข้าใจของประชาชน ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ศึกษาถึงความถี่ของการดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ในครัวเรือนของประชาชน เพื่อการควบคุมและป้องกันไข้เลือดออก และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชน ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตบ้านหนองอึ่ง หมู่ 3 ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 3 ชุมชน ซึ่งอยู่ทั้งในเขตการปกครองของทั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสุ่มตัวอย่างประชากรมาทั้งสิ้นครัวเรือนละ 1 คน จำนวน 220 คน

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบนำสัมภาษณ์ทั้งมีโครงสร้างแน่นอน (สำหรับประชากรกลุ่มตัวอย่าง) และแบบที่มีโครงสร้างไม่แน่นอน ใช้สำหรับสอบถามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชน อธิบายโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน มีผลการศึกษา สรุปรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

1. จากการศึกษาเรื่องความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเรื่องไข้เลือดออก พบว่าความรู้ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพื่อการควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนอยู่ในระดับสูง คือ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก แต่ยังขาดความรู้ในส่วนของความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก คิดว่าเป็นไข้เลือดออกแล้วสามารถรักษาให้หายได้ และผู้ที่เคยเป็นไข้เลือดออกแล้วจะไม่เป็นซ้ำอีก ไข้เลือดออกจะเป็นเฉพาะในเด็กเท่านั้นไม่เกิดในผู้ใหญ่ ซึ่งความเข้าใจเหล่านี้เป็นความเข้าใจที่ผิด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. จากการศึกษาความถี่ของการดำเนินกิจกรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกพบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความถี่ของพฤติกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะตรงกันข้ามกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน แต่อาจจะสอดคล้องกับการขาดความรู้ในเรื่องความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก เพราะถ้าสามารถทำให้ประชาชนเห็นถึงผลเสียของการเป็นไข้เลือดออก เช่น ทำให้เป็นภาระแก่ครอบครัวมีผลต่อการเรียน การทำงานและค่าใช้จ่ายในการให้บริการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของครอบครัวผู้ป่วย ตลอดจนอาจมีผลให้ผู้เจ็บป่วยเสียชีวิตก่อนเวลาอันสมควร ก็อาจจะทำให้ประชาชนหันมาเอาใจใส่ในการดูแลสภาพแวดล้อมในครัวเรือนของตัวเองมากขึ้น

3. ในส่วนปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่อยู่ที่ประชาชนในหมู่บ้านไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร บางครั้งผลักให้เป็นภาระหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในบ้านเรือนของตัวเอง หรือในบางครั้งจะรอแต่การสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น หรือจากรัฐในการพ่นและทำลายตัวแก่ของยุงลาย โดยไม่ได้คิดว่าการทำลายลูกน้ำยุงลายในบ้านของตัวเองซึ่งเป็นเป้านิ่ง ทำได้ง่าย สะดวก ประหยัดและมีประสิทธิภาพสูงกว่าการพ่นเคมีทำลายตัวแก่ เพราะยุงสามารถบินหนีได้ง่าย กรณีที่ยุงได้รับสารเคมีแต่ยังไม่ทำให้ถึงตาย ก็อาจทำให้ยุงตัวนั้นพัฒนาการดื้อยา ทำให้การควบคุมโรคหรือยุงลายในครั้งต่อไปไม่ได้ผล ปัญหาอื่น ๆ จะเป็นปัญหาที่ขาดผู้รับผิดชอบโดยตรงขององค์กรท้องถิ่น ซึ่งภายหลังจากเกิดการระบาดในปี 2549 องค์กรท้องถิ่นได้แต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบงานนี้โดยตรงและประสานความรู้ทางวิชาการกับหน่วยงานสาธารณสุขมาโดยตลอด

5.2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาเรื่องนี้

1.การศึกษาครั้งนี้พบว่า ประชากรขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความรุนแรงของโรค คิดว่าถ้าป่วยเป็นไข้เลือดออกแล้ว ก็สามารถรักษาให้หายได้ ทำให้ไม่สนใจในการดำเนินการในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกันโรค

2.ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ ความถี่ของพฤติกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความเข้าใจต่อการระบาดและความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก ส่วนความรู้ ความเข้าใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก เป็นความสัมพันธ์ที่ตรงกันข้ามกับพฤติกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน นั่นคือ ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เป็นอย่างดี แต่ก็มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพียงแค่ระดับปานกลางเท่านั้น

3. ผลกระทบต่อครอบครัว ทำให้เกิดการสูญเสียกรณีที่ป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เพราะผู้ที่ป่วยเป็นไข้เลือดออก ถ้าขาดการดูแลรักษาที่ไม่ดี จะทำให้เสียชีวิตโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นอกจากนี้แล้วในการเจ็บป่วยด้วยไข้เลือดออกแต่ละครั้ง ยังทำให้ครอบครัวต้องสูญเสียแรงงาน รายได้ และทำให้เพิ่มภาระของครอบครัวอีกหลาย ๆ อย่าง

4. ปัญหาการขาดความร่วมมือของชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงหวังพึ่งพิงและรอรับความช่วยเหลือ จาก อสม. และองค์กรท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา โดยอ้างว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เช่น การสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายนั้น เป็นหน้าที่ที่ทางอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ต้องเป็นผู้ดำเนินการให้ ทุก ๆ 7 วัน อสม. จะต้องเข้ามาสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้านให้ แม้แต่บ้านที่เคยมีสมาชิกในบ้านป่วยเป็นไข้เลือดออกแล้วเมื่อทางเจ้าหน้าที่ และอสม. ดำเนินการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายให้ในครั้งแรก ในสัปดาห์ต่อไป ผู้เป็นเจ้าของบ้านก็ยังไม่ยอมทำเอง อ้างว่า ทางอสม. ต้องมาทำหน้าที่ควบคุมโรคให้ เนื่องจากเป็นหน้าที่ของอสม.อยู่แล้ว

5. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออก ในหมู่บ้าน นอกจากนี้แล้วยังพบว่า ปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่ง (ข้อมูลจากKey Informant) เนื่องจากในขณะสำรวจเพื่อการควบคุมโรค ของเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลฝาง และหน่วยงานควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงที่ 10.4.2 ฝาง พบว่าในหมู่บ้านมีเศษขยะ เช่น ถุงพลาสติค แก้วน้ำ แก้วไอศกรีม ขวดนม ฯลฯ มากซึ่งภาชนะเหล่านี้ถ้าไม่ทำการเก็บ หรือทิ้งให้ถูกวิธี ก็สามารถที่จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายได้ ถ้ามีน้ำขังอยู่

6. ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่มาทำงานในร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะในหมู่บ้านมักจะอาศัยกันเป็นจำนวนมากในบ้านเช่า บางครั้งพบถึง 10 คนในบ้านหลังเดียวกัน และกรณีที่มีอาการป่วยเกิดขึ้น ก็จะไม่ได้สนใจ หรือบางครั้งไม่กล้าไปตรวจรักษา เนื่องจากกลัวถูกจับ จึงอาจจะเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้เกิดการระบาดขึ้น เพราะไม่ได้รีบรักษา ยุงลายจึงสามารถกัดและนำเชื้อไข้เลือดออกไปแพร่สู่คนอื่น ๆ ได้อีก ปัญหาของการสื่อสาร และการปิดบ้านไม่ให้ทางเจ้าหน้าที่เข้าไปสำรวจก็ทำให้การควบคุมโรคในครั้งนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ

7. ผลจากเพื่อนบ้าน / บ้านข้างเคียงไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่สภาพแวดล้อมในครัวเรือน เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ร่วมกัน ทำให้เกิดการแพร่กระจายของยุงลายไปยังบ้านข้างเคียงได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

5.3 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้ประชาชนจะมีความรู้ค่อนข้างดี ในเรื่องของการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก แต่ก็สามารถปฏิบัติได้ในระดับกลาง ๆ ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นตรงจุดที่ว่า ขาดความรู้ในเรื่องของความรุนแรงของโรค ที่ทำให้ประชาชนยังไม่ได้เอาใจใส่ในเรื่องของสภาพแวดล้อมในบ้านมากนัก สภาพแวดล้อมของบ้านหนองอึ่งเป็นเนินสูง ลาดเอียงลงสู่ถนนใหญ่ โอกาสที่น้ำจะขังอยู่ตามบริเวณแอ่งน้ำที่ดินค่อนข้างน้อย การระบาดของโรคไข้เลือดออกในปี 2549 น่าจะเนื่องมาจากภาชนะเก็บน้ำในครัวเรือน ซึ่งตรงกับผลสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลายในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2533 พบว่าแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลายบ้าน ทั้งภายในและภายนอกบ้าน คือ โอ่งน้ำดื่มและน้ำใช้ ร้อยละ 71 จานรองขาตู้กันมด ร้อยละ 16 ที่เหลือเป็นภาชนะอื่น ๆ เช่น ไห ถังน้ำมัน แจกัน ยางรถยนต์เก่า ร้อยละ 13 ส่วนยุงลายสวน จะพบในภาชนะธรรมชาติ เช่น กะลามะพร้าว โพรงไม้ กาบใบของพืชจำพวก กล้วย พลับพลึง บอน ถ้วยรองยางน้ำ และตามกระบอกไม้ไผ่ที่มีน้ำขัง แต่จากการศึกษาขององอาจ เจริญสุข และคณะ (2524) พบว่ายุงลายสามารถวางไข่ได้ในท่อระบายน้ำโสโครก และมีการเจริญเติบโตอย่างปกติ เหมือนในน้ำสะอาด ทั้งที่ภายในท่อระบายน้ำนั้นมีเศษขยะและดินอยู่เป็นจำนวนมาก

การศึกษาแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย โดยการสำรวจ และเก็บลูกน้ำ (One Larva Collection) ในภาชนะมาแยกชนิดตรวจ ประมาณร้อยละ 95-97 เป็นลูกน้ำยุงลาย นอกนั้นเป็นลูกน้ำยุงรำคาญ (Culex) และลูกน้ำยุง Amigeres (พาหะโรคพยาธิในหัวใจสุนัข) ในทางปฏิบัติ ถ้าผู้ตรวจลูกน้ำยุงลายที่ไม่มีความชำนาญพอ ถ้าพบลูกน้ำ หรือตัวโม่ง ในภาชนะใส่ที่คนทำขึ้น หรือภาชนะที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จะถือว่า เป็นลูกน้ำยุงลายทั้งหมดก็ควรจะได้ เพราะจะมีการผิดพลาดประมาณ ร้อยละ **3-5** แต่ถ้าผู้สำรวจสามารถแยกชนิดลูกน้ำได้ด้วยตาเปล่า จะต้องคิดดัชนีของยุงลาย (BI,CI,HI) เฉพาะภาชนะที่พบลูกน้ำยุงลายเท่านั้น (องอาจ เจริญสุข, 2542) ฉะนั้นการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย โดยการคว่ำภาชนะที่พบลูกน้ำยุง หรือการปิดปากภาชนะกันไม่ให้ยุงลงไปวางไข่ จึงเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ และประหยัดที่สุด

จากการสอบถาม อาสาสมัครสาธารณสุขในหมู่บ้านเกี่ยวกับการระบาดของโรคไข้เลือดออก ในปี 2549 นั้น พบว่ามีผู้ป่วยส่วนหนึ่งที่เป็นชนกลุ่มน้อย (แรงงานต่างด้าว) มารับจ้างทำงานอยู่ในบริษัท และโรงแรมบางแห่งในหมู่บ้าน มีอาการป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก แต่ไม่ยอมไปรับการรักษาเนื่องจากกลัวถูกจับ ตรงจุดนี้อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออก ประกอบกับ การเข้าไปสำรวจ ในบริเวณบ้านเช่าที่แรงงานต่างด้าวอยู่ทำได้ค่อนข้างลำบาก เนื่องจากอยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่ สื่อภาษากันไม่ค่อยรู้เรื่อง ค่อนข้างจะมีลักษณะความเป็นอยู่ที่ไม่ค่อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

เป็นระเบียบ การจัดสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนและบริเวณบ้านไม่ค่อยถูกหลักสุขาภิบาล และที่สำคัญนายจ้าง หรือเจ้าของบ้านเช่าไม่เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ และประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความร่วมมือในการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย อ้างว่าเป็นหน้าที่ของ อสม. เวลามีการระบาดเกิดขึ้น ชาวบ้านจะโทษว่าเป็นความผิดของ อสม. และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ช่วยกันดูแล

จากผลการศึกษาส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลในประชากรกลุ่มตัวอย่างจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน แต่ก็มีอีกจำนวนหนึ่งที่เป็นพ่อบ้าน หรือเด็กนักเรียน อาจจะทำให้มีความคลาดเคลื่อนของการดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเพราะปกติแม่บ้านอาจจะเป็นผู้ปฏิบัติเอง ซึ่งในการสำรวจครั้งต่อไปอาจจะกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างให้แน่นอนขึ้น เช่น เป็นกลุ่มแม่บ้าน ในส่วนของคำถามบางคำถามยังไม่ชัดเจนอาจจะต้องมีการปรับคำถามใหม่ และจากการตอบของประชากรกลุ่มตัวอย่าง บางคนอาจจะมีการตอบที่ยังไม่ตรงกับความเป็นจริงอาจจะต้องมีการสอบถาม เพื่อนบ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุขเพิ่มในส่วนของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการรณรงค์เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงนอกเหนือจากการแบบสอบถาม และการสังเกตสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน

จากการได้สอบถามถึงปัญหา และการดำเนินงานในช่วงที่มีการระบาด ทั้งจากหน่วยงานของรัฐ และท้องถิ่น มีความเห็นเหมือนกัน คือ ประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญในเรื่องของการควบคุมและป้องกันด้วยวิธีการที่สามารถทำได้เองในทุกครัวเรือน ลักษณะความเป็นอยู่ของประชาชนบ้านหนองอึ่ง จะมีความคล้ายคลึงกับชุมชนในตัวเมืองเชียงใหม่ คือ ประชาชนใส่ใจในเรื่องของการประกอบอาชีพ หารายได้ แต่ไม่ได้สนใจในเรื่องของการกำจัดลูกน้ำยุงลาย และทางหัวหน้าหน่วยควบคุมโรคติดต่อนำโดยแมลงที่ 10.4.2 ฝางได้เสนอว่า การที่จะควบคุม โรคไข้เลือดออกให้ได้นั้นสิ่งสำคัญ คือ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ตลอดจนภูมิทัศน์ให้สวยงาม ที่สำคัญ คือ ต้องมีการจัดเก็บขยะแบบยั่งยืน ถาวร เพราะตรงจุดนี้เป็นจุดที่ลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายได้มาก รวมทั้งในเขตบริเวณบ้านร้างในหมู่บ้าน ทางเทศบาลต้องเข้าไปปรับสิ่งแวดล้อม เข้าไปดูแลเรื่องของภูมิทัศน์ด้วย จึงจะสามารถลดและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการสำรวจลูกน้ำยุงลาย การสำรวจความชุกของลูกน้ำยุงลาย ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำเป็นต้องสำรวจตลอดทั้งปี ครอบคลุมทุกพื้นที่ แต่ถ้าสำรวจทุกหลังคาเรือนไม่ได้ ก็ใช้วิธีกำหนดเป็นร้อยละของหลังคาเรือนที่สำรวจแต่ละครั้ง อาจจะให้สุ่มสำรวจอย่างน้อย 30% ของหลังคาเรือน ขึ้นไป ควรจะมีทีมสุ่มสำรวจลูกน้ำยุงลายทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง และควรทำทุกปี แม้ว่าจะไม่ใช่ช่วงปีที่คาดว่าจะเกิดการระบาดของโรคไข้เลือดออก

2. การสำรวจความชุกลูกน้ำยุงลาย โดยเจ้าของบ้านแต่ละหลัง ควรจะมีการดำเนินงานต่อเนื่องทุก ๆ ปี เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และความรับผิดชอบในการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ในตอนแรกอาจจะใช้กฎหมายช่วย โดยออกประกาศให้ทราบกันทุกหลังคาเรือน โดยเฉพาะในกรณีที่มีบ้านเช่าและให้แรงงานต่างด้าวเป็นผู้เช่า ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ในการสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และอนุญาตให้ทางอาสาสมัครสาธารณสุขเข้าไปสุ่มสำรวจเป็นระยะ ๆ

3. ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในด้านการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ให้แก่บุคลากรด้านสาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รวมทั้งบุคลากรจากองค์กรท้องถิ่นด้วย

4. ควรมีการให้สุขศึกษาประชาสัมพันธ์ทุกสื่อทั้งรายการวิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน โปสเตอร์ แผ่นพับ ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะในชุมชนแออัด พื้นที่เสี่ยงสูง วัด โรงเรียน

5. สื่อเรื่องไข้เลือดออกนอกจากจะเน้นเรื่องการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายแล้ว ควรเสริมเรื่องการระบาดและความรุนแรงของโรคลงไปด้วย

6. ควรมีการบูรณาการกิจกรรมการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก เข้ากับกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพอื่น ๆ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในชุมชน การจัดและทำลายขยะในชุมชน เพื่อช่วยเพิ่มความครอบคลุมครบถ้วนของกิจกรรม

7. องค์กรท้องถิ่น ควรมีการเสริมแรงจูงใจให้กับอาสาสมัครสาธารณสุข ในการสำรวจลูกน้ำยุงลาย เช่น การจับฉลากให้รางวัลผู้ที่ส่งผลการสำรวจมาอย่างสม่ำเสมอ

8. การได้รับข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้านเด่นชัดในเรื่องของหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้าน จึงควรใช้จุดนี้เป็นจุดที่ให้การประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องไข้เลือดออกกับชาวบ้าน โดยอาจจะเป็นรูปแบบใหม่ที่ไม่ซ้ำแบบเดิม ซึ่งจะทำให้ได้รับความสนใจจากประชาชนมากขึ้น ในส่วนของสื่อบุคคล ต้องพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ให้คอยสอดส่องและให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องไข้เลือดออกกับชาวบ้านให้มากขึ้น ทั้งนี้อาจจะเป็นแบบพูดคุยกันธรรมดา แต่เสริมความรู้เรื่องไข้เลือดออกลงไป โดยเฉพาะช่วงที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved